

СПРАВАЗДАЧА ЗА 2022 ГОД

МЕЖДУНАРОДНЫЙ
КОМИТЕТ
ПО РАССЛЕДОВАНИЮ
КАТАВАННЯЎ
У БЕЛАРУСІ

МІЖНАРОДНЫ КАМІТЭТ ПА РАССЛЕДАВАННІ КАТАВАННЯЎ У БЕЛАРУСІ. СПРАВАЗДАЧА ЗА 2022 ГОД

У 2020 годзе Беларусь сутыкнулася з рэкордным узроўнем гвалту. Толькі з 9 па 12 жніўня ўлады затрымалі 7000 мірных пратэстоўцаў. Рэпрэсіі не спыняюцца да гэтага часу.

У адказ на хвалю гвалту група праваабаронцаў аб'ядналася ў Міжнародны камітэт па расследаванні катаванняў у Беларусі.

ХТО МЫ?

Міжнародны камітэт па расследаванні катаванняў у Беларусі збірае, сістэматызуе і захоўвае доказы злачынстваў рэжыму, каб у будучым прыцягнуць вінаватых да адказнасці.

Што мы робім?

Збіраем доказы злачынстваў

Дакументуем і захоўваем гісторыі пацярпелых у адзіную базу

Змагаемся за правы пацярпелых ад рук сілавікоў

Дапамагаем пачаць справу ў іншай краіне з дапамогай універсальнай юрысдыкцыі

Расказваем, што адбываецца ў Беларусі

Робім справаздачы і расследаванні на аснове задакументаваных гісторый

Наша мэта — зафіксаваць як мага больш выпадкаў катаванняў і захаваць доказы да моманту стварэння справядлівых судаў, каб у будучыні прыцягнуць усіх вінаватых да адказнасці.

«Чым больш фактаў і доказаў, тым больш вінаватых адкажуць за свае дзеянні!»

Міжнародны Камітэт працуе ў адпаведнасці з міжнароднымі стандартамі і ўваходзіць у Міжнародную платформу падсправаздачнасці Беларусі (IAPB).

Нашы прынцыпы:

Дбаем пра бяспеку пацярпелых

Захоўваем сабраную інфармацыю ў адзінай базе

Прытрымліваемся міжнародных стандартаў

НАША ПРАЦА Ё 2022 ГОДЗЕ

У 2022 годзе Міжнародны камітэт па расследаванні катаванняў у Беларусі працаваў па наступных **кірунках**:

Дакументаванне

Універсальная
юрысдыкцыя

Асвета

ДАКУМЕНТАВАННЕ

Дакументаванне — галоўная і найбольш аб'ёмная частка працы Міжнароднага Камітэта.

Мы імкнемся даказаць, што масавыя катаванні мірных грамадзян, якія адбываліся ў Беларусі ў 2020 годзе і працягваюцца дагэтуль — гэта **злачынства супраць чалавечнасці** і вінаватыя павінны быць пакараныя як па ўнутраным, так і па міжнародным праве.

Каб прыцягнуць да адказнасці кожнага вінаватага прадстаўніка ўлады і сілавых структур, мы збіраем доказы — дакументуем гісторыі пацярпелых.

Вось як гэта адбываецца:

Мы шукаем пацярпелых, якія гатовы **падзяліцца сваёй гісторыяй**

З кожным пацярпелым праводзіць **інтэрв'ю** прадстаўнік Міжнароднага Камітэта — **дакументатар**

Дакументатар задае **пытанні**, якія дазваляюць атрымаць поўную карціну здарэння — апісанне падзей, прозвішчы злачынцаў і іншыя дэталі, якія могуць быць **важныя для следства**

Да кожнай гісторыі мы дадаем **доказы**, якія мае пацярпелы — фота, медыцынскія даведкі, выпіскі з судоў, артыкулы ў СМІ

Гісторыя аб'ядноўваецца з **доказами**, шыфруецца і захоўваецца ў **адзіную Базу**

108

кейсаў катаванняў мы задакументавалі за 2022 год

64

з іх — гэта гісторыі пацярпелых за антываенныя пратэсты

На першым месцы для нас — **бяспека** пацярпелых. Каб забяспечыць яе, мы:

Выконваем правілы
**інфармацыйнай
бяспекі**

Нашыя дакументатары
**не знаходзяцца ў
Беларусі**

Выкарыстоўваем
**абароненыя
месэнджэры**

Шыфруем асабістыя
дадзеныя і гісторыі
пацярпелых

Захоўваем важную
інфармацыю **на
воблаку**

Не выкарыстоўваем
беларускія і расійскія
серверы

Мы ведаем, як цяжка і балюча людзям бывае расказваць пра тое, праз што ім давялося прайсці. Каб максімальна **пазбегнуць паўторнай траўматызацыі** пацярпелых, дакументатары Міжнароднага Камітэта:

**Працуюць па
міжнароднай
метадалогіі**

Метадалогія створана
на аснове працы з
пацярпелымі
ў Сірыі і Іраку

**Па запыце
праводзяць інтэрв'ю
разам з псіхолагам**

Псіхолаг сочыць за станам
чалавека падчас інтэрв'ю і
можа выдаць медыцынскае
заклучэнне

**Падвышаюць
кваліфікацыю праз
навучанне**

Трэнінгі і семінары дапамагаюць
дакументатарам развіць
эмпатыю і камунікацыйныя
навыкі

УНІВЕРСАЛЬНАЯ ЮРЫСДЫКЦЫЯ

Масавыя катаванні, калі яны здзяйсняюцца ў рамках шырокамаштабнага ці сістэматычнага нападу на грамадзянскае насельніцтва — гэта **злачынствы супраць чалавечнасці**. Нароўні з генацыдам яны з'яўляюцца міжнароднымі злачынствамі.

Злачынствы такога маштабу датычацца ўсіх. Таму, дзякуючы прынцыпу **ўніверсальнай юрысдыкцыі**, судзіць і караць за іх можа любая краіна.

Не выключэнне і масавыя катаванні падчас і пасля пратэстаў 2020 года. Кожны, хто падвергся жорсткаму абыходжанню за сваю палітычную пазіцыю, можа звярнуцца ў праваахоўныя органы іншай краіны.

1

агульная крымінальная справа ўжо заведзена ў Літве

Мы дапамагам пацярпелым дадаць іх гісторыю да агульнага расследавання — дакументуем, збіраем доказы, афармляем дакументы, аплачваем праезд і пражыванне, даем юрыста.

За 2022 год мы перадалі ў праваахоўныя органы Літвы **дзясяткі** кейсаў (дакладную лічбу ў інтэрэсах следства называць не маем права).

АСВЕТА

Мы лічым, што казаць пра тое, што адбываецца ў Беларусі, не менш важна, чым збіраць і дакументаваць звесткі аб гэтым. Сусветная супольнасць павінна ведаць, што катаванні ў нашай краіне не спыняюцца. Роўна як не павінны забывацца на гэта і самі беларусы.

Мы расказваем пра гэта праз:

**Справаздачы і
расследаванні**

Мерапрыемствы

Сацсеткі і СМІ

Расследаванні і справаздачы

Расследаванні і справаздачы — наш галоўны інструмент для дэманстрацыі падзей у Беларусі. Мы аналізуем сотні кейсаў, каб скласці з іх рэальную карціну таго, што адбываецца, і паказаць яе грамадству.

2 справаздачы і 1 расследаванне

мы выпусцілі ў 2022 годзе

Беларускі ўдзел у вайне ва Украіне: рэжым і народ — справаздача аб барацьбе рэжыму з тымі, хто выступіў супраць поўнамаштабнага ўварвання Расіі ва Украіну. 27 і 28 лютага сілавікі затрымалі больш за 1100 чалавек. Мінімум 630 з іх аказаліся за кратамі ў нечалавечых умовах. У справаздачы мы падрабязна распавядаем пра наступныя за гэтым падзеі: «рэйкавую вайну», дзеянні партызан, рэакцыю рэжыму на народны супраціў і катаванні затрыманых на антываенных пратэстах.

ГУБАЗіК — карнае падраздзяленне рэжыму па барацьбе з іншадумствам — справаздача аб злачынных дзеяннях сілавога падраздзялення ГУБАЗіК. Сабраныя намі факты даказваюць, што аддзяленне МУС, якое павінна адказваць за барацьбу са злачыннасцю і карупцыяй, запалохвае, выкрадае і катуе мірных грамадзян з-за іх палітычных поглядаў.

Катаванні ў Фрунзенскім РУУС 9-13 жніўня 2020 года — падчас падаўлення пратэстаў 2020 года асаблівай жорсткасцю адрозніваліся супрацоўнікі Фрунзенскага РУУС. Мы правялі грамадскае расследаванне — сабралі храналогію падзей 9-13 жніўня, склалі спіс злачынцаў і далі юрыдычную ацэнку іх дзеянням.

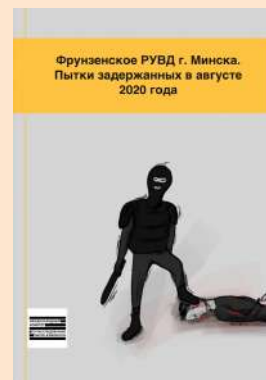
Беларускі ўдзел у вайне ва Украіне: рэжым і народ

Справаздача

ГУБАЗіК – карнае падраздзяленне рэжыму па барацьбе з інашадумствам

Справаздача

Катаванні ў Фрунзенскім РУУС 9-13 жніўня 2020 года

Расследаванне

Мерапрыемствы

Мерапрыемствы — гэта магчымасць не проста расказаць аб праблеме, але і ўцягнуць людзей у працэс яе вырашэння. Мы стараемся быць актыўнымі, мець зносіны з людзьмі ў неформальнай абстаноўцы і расказаць аб сваёй працы з розных бакоў.

Тыдзень супраць катаванняў

З 20 па 26 чэрвеня Міжнародны Камітэт сумесна з Прававой ініцыятывай правёў **Тыдзень супраць катаванняў** — цыкл мерапрыемстваў, прысвечаных Міжнароднаму дню абароны ахвяр катаванняў.

Нашай мэтай было прыцягнуць увагу да крызысу правоў чалавека ў Беларусі. Каб павялічыць ахоп мерапрыемства і расказаць аб праблеме максімальнай колькасці людзей, мы прыцягнулі **партнёраў** і правялі мерапрыемствы ў **Варшаве, Вільні і анлайн**.

У Тыдні прынялі ўдзел Прававая ініцыятыва, ПЦ «Вясна», Human Constanta, Беларускі Хельсінкскі Камітэт, Моладзевая рада «RADA», ініцыятывы Dissidentby і Politzek.me.

16

мерапрыемстваў усяго мы арганізавалі разам з партнёрамі — кінапрагляды, лекцыі, дыскусіі, «Шчырыя размовы» і нават канцэрт

835

чалавек прынялі ўдзел у івэнтах

1030

еўра сабралі на дапамогу Украіне на дабрачынным канцэрце

Мерапрыемствы, якія правёў Міжнародны Камітэт афлайн:

Прэзентацыя
антываеннай
справаздачы

Кінапаказ «Белае
сонца чырвонага
лета»

Абмеркаванне:
«Навошта казаць
пра катаванні?»

Добрачынны
канцэрт

«Шчырыя размовы»
пра катаванні

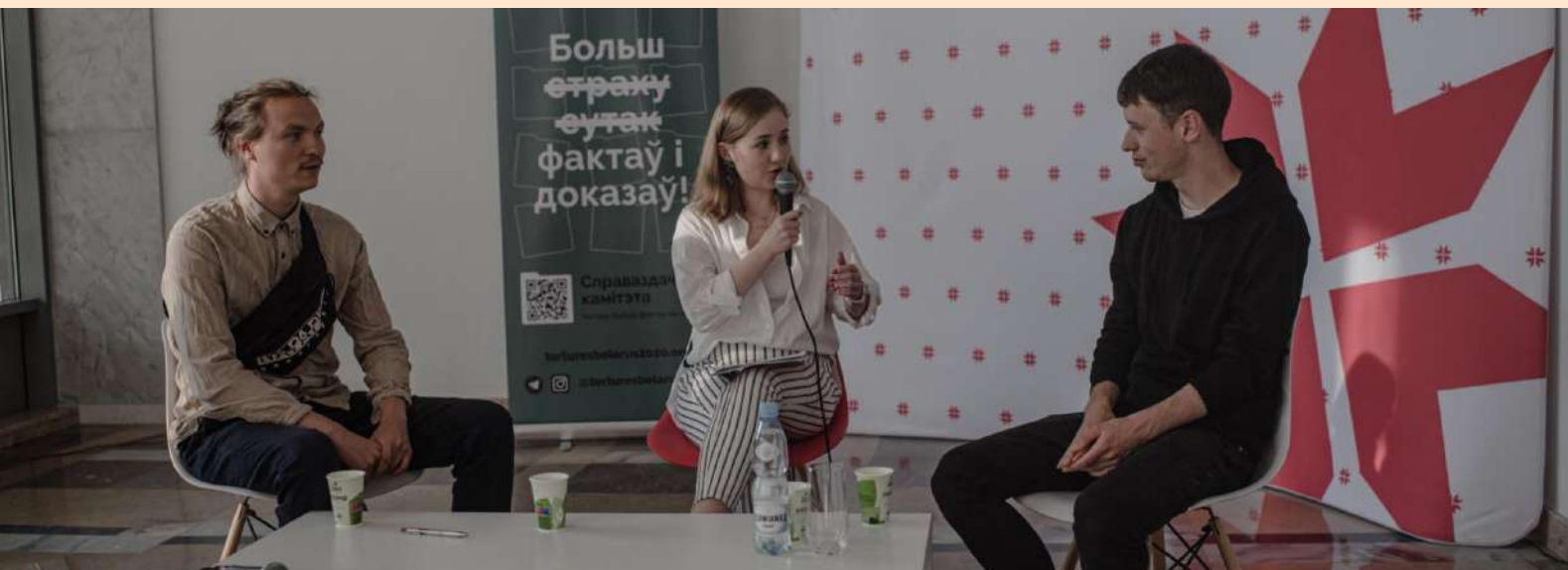
Прэзентацыя антываеннай справаздачы Міжнароднага Камітэта

Прадстаўнікі Міжнароднага Камітэта прадставілі справаздачу «Беларускі ўдзел у вайне ва Украіне: рэжым і народ» — распавялі аб «рэйкавай вайне» і рэпрэсіях у дачыненні да беларусаў пасля пачатку поўнамаштабнага ўварвання Расіі ва Украіну.

Абмеркаванне: «Навошта казаць пра катаванні?»

Разам з дакументатарам Міжнароднага Камітэта і пацярпелым мы пагаварылі аб тым, што азначае тэрмін «катаванні», у чым заключаецца наша праца, як праходзіць працэс дакументавання і чаму важна казаць пра катаванні і фіксаваць усе выпадкі.

«Шчырыя размовы» пра катаванні

«Шчырыя размовы» — фармат, які дазваляе праз асабістую размову асвятліць тэму катаванняў з розных бакоў. У мерапрыемстве прынялі ўдзел Героі — адвакат, пацярпелы, псіхолаг і дакументатар.

Кінапаказы фільма «Белае сонца чырвонага лета» ў Варшаве і Вільні

«Белае сонца чырвонага лета» — фільм маладых беларускіх рэжысёраў Паліны Ідрысавай, Глеба Асмалоўскага і Яніны Сянюты пра беларусаў і Беларусь пасля жніўня 2020 года.

Канцэрт «Fed up with violence»

Дабрачынны канцэрт, на якім выступілі беларускія гурты РСП, Лера Яскевіч, Iva Sativa і Intelligency. На канцэрце быў арганізаваны збор у падтрымку Украіны — нам удалося сабраць 1030 еўра.

«Гучна-фэст» ад Free Belarus Center

10 ліпеня мы ўдзельнічалі ў **Гучна-фэсце** — фестывалі сучаснай беларускай культуры ў Варшаве. Мы расказвалі пра працу Камітэта, раздавалі брашуры і налепкі.

Фестываль салідарнасці

30 ліпеня мы казалі аб нашай працы на **Фестывалі салідарнасці**. На гэтым музычным фестывалі валанцёры, музыканты і актывісты аб'ядналіся, каб выказаць пратэст рэжымам Пуціна і Лукашэнкі.

Сацсеткі і СМІ

Наш трэці спосаб гаварыць з людзьмі аб катаваннях — гэта сацсеткі і СМІ. Прысутнічаючы ў інфармацыйнай і анлайн-прасторы мы ўвесь час знаходзімся ў кантакце з аўдыторыяй. А значыць, можам аператыўна даносіць самае важнае.

Instagram и Telegram

У гэтым годзе Міжнародны Камітэт стаў актыўна весці сацсеткі. У сваіх акаўнтах у **Instagram** і **Telegram** мы расказваем пра тое, што адбываецца ў беларускіх турмах, гаворым з аўдыторыяй аб правах чалавека, дзелімся падзеямі і важнай інфармацыяй.

в 2 разы

выраслі нашы сацсеткі за гэты год

Фірменны стыль

У гэтым годзе мы распрацавалі фірмовы стыль. Цяпер наш [сайт](#) і сацсеткі выглядаюць так:

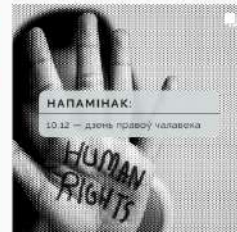
Что такое универсальная юрисдикция

Если вы пострадали от пыток, можно добиться справедливости не дожидаясь смены режима! Для этого существует универсальная юрисдикция — механизм, который позволяет уголовным органам других стран судить силовиков, виновных в массовых пытках в Беларуси. Подробнее о том, что такое универсальная юрисдикция и как это работает, читайте в статье.

СКАЗАТЬ О СЛУЧИВШЕМСЯ

Если вы пострадали от пыток, можно добиться справедливости не дожидаясь смены режима! Для этого существует универсальная юрисдикция — механизм, который позволяет уголовным органам других стран судить силовиков, виновных в массовых пытках в Беларуси. Подробнее о том, что такое универсальная юрисдикция и как это работает, читайте в статье.

Гэта дапамагае нам быць больш прыкметнымі і даносіць важную і часта складаную інфармацыю зразумела і даступна.

Медыя-прадукты

За гэты год мы шмат супрацоўнічалі са СМІ і расказвалі ў медыя аб сваёй працы — праводзілі эфіры, публікавалі інфармацыю аб расследаваннях і справах, давалі інтэрв'ю.

Але яшчэ сталі самі пісаць артыкулы аб тым, што нам здаецца важным. Пачытаць іх можна на нашым [сайце](#).

СУПРАЦОЎНІЦТВА І МІЖНАРОДНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

Сустрэча платформы IAPB са Святланай Ціханоўскай

10 чэрвеня 2022 года прадстаўніца Міжнароднага камітэта па расследаванні катаванняў у Беларусі **Вікторыя Фёдарова** прыняла ўдзел у сустрэчы **Міжнароднай платформы падсправаздачнасці Беларусі (IAPB)** і прэзідэнта-электа Беларусі **Святланы Ціханоўскай**.

На сустрэчы абмяркоўваліся вынікі працы за апошні год, а таксама сумесная дзейнасць, накіраваная на падтрымку намаганняў па прыцягненню да адказнасці за парушэнні правоў чалавека ў Беларусі.

IAPB — гэта кааліцыя беларускіх і міжнародных незалежных арганізацый, якая была створана ў сакавіку 2021 года для збору, праверкі і захавання доказаў грубых парушэнняў правоў чалавека, учыненых беларускімі ўладамі падчас і пасля прэзідэнцкіх выбараў у жніўні 2020 года.

Сустрэча прайшла ў Капенгагене. У ёй узялі ўдзел прадстаўнікі Праваабарончага цэнтру «Вясна», Міжнароднага камітэта па расследаванні катаванняў у Беларусі, Дацкага інстытута супраць катаванняў DIGNITY і сакратарыята IAPB.

Сустрэча IRCT «Justice Starts with Truth»

21 чэрвеня Міжнародны Камітэт удзельнічаў у сустрэчы «Justice Starts with Truth» — размове з экспертамі па дакументаванні, актывістамі і псіхолагамі ў гонар Міжнароднага дня ў падтрымку ахвяраў катаванняў.

IRCT — адна з вядучых арганізацый у свеце па дакументаванні катаванняў. На сустрэчы актывісты і прадстаўнікі грамадзянскай супольнасці з усяго свету абмеркавалі, як найлепш выкрываць і прыцягваць дзяржавы да адказнасці.

Мерапрыемства па ўніверсальнай юрысдыкцыі ў Германіі «Правасуддзе праз межы: Погляд пацярпелых і грамадзянскай супольнасці на ўніверсальную юрысдыкцыю ў Германіі»

29 чэрвеня ў Берліне прайшла сустрэча прадстаўнікоў грамадзянскіх ініцыятыў з Германіі, Сірыі, Беларусі, Гамбіі і Кашміра. Госці распавялі пра сітуацыю ў сваіх краінах і падзяліліся сваім досведам.

Мерапрыемства завяршыла двухдзённы семінар пад назвай «Крытычны абмен думкамі аб універсальнай юрысдыкцыі і скарачэнні грамадзянскай прасторы: Да аб'яднання барацьбы і сумеснага стварэння контр стратэгіі».

Круглы стол па пытаннях універсальнай юрысдыкцыі ў Літве

У жніўні ў Літве прайшоў Круглы стол па пытаннях універсальнай юрысдыкцыі, арганізаваны камандай Народнага Антыкрызіснага Упраўлення.

Міжнародны Камітэт прыняў у ім удзел і разам з экспертамі і юрыстамі НАУ, Офісам Святланы Ціханоўскай, праваабарончым цэнтрам «Вясна», замежнымі праваабаронцамі і актывістамі беларускай дыяспары ўвайшлі ў склад рабочай групы і распрацавалі план па прыцягненню да адказнасці вінаватых у масавых катаваннях.

УЗНАГАРОДЫ

У 2022 годзе Міжнародны Камітэт стаў лаўрэатам прэміі Беларускага дома правоў чалавека «Праваабарончая ініцыятыва года».

Мы спадзяемся, што гэтая прэмія дазволіць яшчэ раз звярнуць увагу на праблему катаванняў у Беларусі. А тым, хто застаўся ў краіне сам-насам з рэжымам, дасць зразумець, што яны не адны і мы працуем, каб усе вінаватыя адказалі за свае злачынствы.